

KOMUNIKĀCIJAS RĪKI MŪSDIENU SKOLVADĪBĀ COMUNICATION TOOLS OF MODERN SCHOOL MANAGEMENT

Olga Burova

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Mg.philol., o_burova@hotmail.com, Rēzekne, Latvija
Zinātniskā vadītāja: **Iveta Mietule, Dr.oec., profesore**

Abstract. *The challenges of educational change are always complex, so they need to be managed carefully. The article pays special attention to one of the current priority issues and challenges in education - the use of ICT in school management and communication. The study provides further insights into possible solutions to the highlighted problems faced by the use of ICT in school management and communication. Information and communication technologies are evolving very rapidly, and the issues involved in their use in education are becoming increasingly complex. Monitoring and evaluation of this process is essential for ICT tools to become effective and integral communication tools.*

Keywords: *communication, Information and Communication Technology (ICT), schools, technology leadership.*

Ievads

Izglītības pārmaiņu problēmas vienmēr ir sarežģītas, tāpēc jo rūpīgi vadāmas. Strukturālās ilgtermiņa izglītības reformas nav iespējamās bez izglītības iestādes vadītāja un vadības komandas elastības, augsta līmeņa kompetences un uzdrīkstēšanās riskēt (*Šmite, 2006*).

Rakstā īpaša uzmanība tiek vērsta uz vienu no šobrīd prioritārajiem jautājumiem un izaicinājumiem izglītībā, t.i., informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (turpmāk - IKT) izmantošana skolu vadībā un komunikācijā. Šajā pētījumā apskatīta skolas vadības un administrēšanas koncepcija, visspilgtākās problēmas, ar kurām saskaras IKT integrācija skolu vadībā. Pētījumā tika sniegti turpmāki ieskatu iespējamie risinājumi izceltajām problēmām, ar kurām saskaras IKT izmantošana skolu vadībā un komunikācijā. Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas attīstās ļoti strauji, un ar to izmantošanu izglītībā saistītie jautājumi kļūst arvien sarežģītāki. Lai IKT rīki kļūtu par efektīviem un neatņemamiem mācību rīkiem, ir nepieciešama šī procesa uzraudzīšana un vērtēšana. Skolu administrācijas modernizācijas procesā ir izstrādātas integrētas informācijas sistēmas skolēnu progresā pārraudzīšanai, cilvēkresursu un skolotāju informācijas pārvaldīšanai, kā arī finanšu pārvaldīšanai. Rakstā uzsvars arī likts uz tādām tēmām kā mūsdienīga izglītības procesa organizēšana, labās prakses piemēri komunikācijā un izglītības procesa organizēšanā. Tie ir jautājumi, kas nekad nezaudē savu aktualitāti, ir saistīti ar nepieciešamību un izaicinājumiem darba vidē balstītu mācību organizēšanā un īstenošanā vispārējā vidējā izglītībā.

Pētījuma mērķis ir analizēt komunikācijas rīkus mūsdienīgu skolvadībā.

Pētījuma uzdevumi ir:

- analizēt IKT rīku izmantošanu skolu vadībā un komunikācijā;
- identificēt labās prakses komunikācijas piemērus izglītības procesa organizēšanas nodrošināšanā;
- apkopot secinājumus un izstrādāt ieteikumus.

Tā veikšanai izmantotas zinātniski pētnieciskās metodes: sintēzes un analīzes metodes, monogrāfiskā metode un kontentanalīze.

1. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju vispārējā loma skolvadības procesu organizēšanā

IKT rada dinamiskas izmaiņas sabiedrībā. Tas ietekmē visus dzīves aspektus. Ietekmi arvien vairāk izjūt skolās. Tā kā IKT sniedz gan skolēniem, gan skolotājiem lielākas iespējas pielāgot mācīšanos, mācīšanu un individuālo vajadzību pārvaldību, sabiedrība liek skolām prasmīgi reaģēt uz šo jauninājumu. Tas nodrošina jaunākus un efektīvākus veidus, kā mazināt dažus izaicinājumus, ar kuriem saskaras valsts izglītības sistēma. Šīs tehnoloģijas izceļas ar strauju attīstību, nepārtraukti mainot iesaistes veidus ar tām. Paredzams, ka pašreizējā informācijas laikmetā izglītības iestādēm būs izšķirīga loma kā zināšanu ģenerēšanas un mācību vides virzītājspēkam. Šajā sakarā IKT kļūst par būtisku līdzekli šī uzdevuma atvieglošanai. IKT ir kļuvusi par būtisku mūsu ikdienas sastāvdaļu, tāpēc šī integrācija skolas uzlabošanā ir paredzēta ne tikai mācīšanai un mācīšanai, bet arī izglītības vadības vajadzībām, tā ir kļuvusi par vienu no efektīvākajiem faktoriem skolas darba uzlabošanā. IKT ir būtiska loma skolu sistēmas funkcionālās efektivitātes uzlabošanā. IKT var palīdzēt skolu administratoriem uzlabot dažādus skolas administratīvos uzdevumus.

21. gadsimta izglītības piekritēji apgalvo, ka pasaule vairs nevar censties reformēt izglītību; izglītība jāpārveido par kaut ko pilnīgi atšķirīgu (*Slowinski, 2000*). Milzīgas sociālās izmaiņas, piemēram, pieaugoša daudzveidība un iedzīvotāju mobilitāte, pedagogus iepazīstina ar jauniem un pastāvīgi mainīgiem apstākļiem (*Afzaal, 2012*).

C. Maki uzskatīja, ka informācijas un komunikāciju tehnoloģijai ir būtiska loma spēcīgas vadības un efektīvas vadības un administrēšanas atbalstīšanā (*Maki, 2008*). Tādējādi IKT ieņem ļoti centrālu vietu mūsdienu izglītības pārvaldībā un administrēšanā skolu stratēģijas, politikas izstrādes un ieviešanas, finansiālās efektivitātes un klientu apmierinātības ziņā. Tas varētu kļūt iespējams, izmantojot datorizētas informācijas pārvaldības sistēmas un mūsdienu sakaru metodes (*Krishnaveni, Meenakumari, 2010*). Viens no panākumiem jebkuras izglītības iestādes vadībā ietver spēju izprast un efektīvi izmantot mūsdienu vadības principus un paņēmienus. Tādējādi pieeja IKT iekārtām, piemēram, internetam, e-bibliotēkām utt.. Bez šaubām, sniegs administratoram bagātinošas iespējas sekot līdz izmaiņām un atklājumiem pārvaldības principu un metožu jomā.

Izglītības iestādes kā augstas veiktspējas organizācijas var būt ieinteresētas efektīvā daudzu lietotāju integrētā vadības informācijas sistēmā, kuras mērķis ir radīt vidi, kas ļauj pilnībā attīstīt skolu resursu potenciālu, kas kļūs noderīgāks sabiedrībai (*Orji, 2011*). Šeit skolas resursos var ietilpt skolotāji, konsultanti, mācībspēki, izglītojamie un resursi, kas nav cilvēki, piemēram, bibliotēkas, laboratorijas, skolu saimniecības un cits ārpusstundu aprīkojums. Ja šie skolas resursi tiek veidoti tā, lai tie kļūtu par IKT un saderīgiem, pastāv tendence uzmundrināt cilvēkus, kuri kādreiz būtu atbilstoši un konkurētspējīgi mūsdienu sabiedrībā. Tādējādi IKT ir arvien nozīmīgs faktors skolu administrācijā, jo tas ir piemērots visos skolas aspektos (*Kawade, 2012*).

Efektīva skolu administrēšana ir galvenais noteicošais faktors vēlamu rezultātu sasniegšanā un panākumos skolās. Visas iesaistītās puses to bieži uzskata par kritisku skolu sistēmu. Divdesmit pirmajā gadsimta vadītāji saskaras ar daudziem izaicinājumiem, kas izriet no tehnoloģijas, daļēji tāpēc, ka IKT arvien vairāk tiek izmantotas un tiek uzskatītas par svarīgām visās darbības jomās, ieskaitot izglītību. Tam nepieciešams IKT personāls efektīvai un dinamiskai skolas administrēšanai (*Yee, 2006*). Neskatoties uz iepriekšējām IKT izredzēm izglītībā, vēl ir jāsaprot, vai "skolu administrācijas puses" ir pienācīgi sapratušas veidus, kā IKT var pielietot dažādās administratīvajās apakšsistēmās (*Makewa, Meremo, Role, Role, 2013*).

2. Komunikācijas rīki un to funkcionalitāte

Saziņa ir svarīga, lai vecākus informētu par skolas aktivitātēm un tās darbu. Tas ir arī līdzeklis, lai veidotu vecāku izpratni par viņu lomu bērnu mācīšanās un attīstībā. Tā ir arī iespēja uzzināt par bērniem jūsu klasēs (*Buabeng-Andoh, 2012*). Saziņa starp skolām un ģimenēm ir būtiska, lai izveidotu uzticības attiecības, kas veicina vecāku iesaistīšanos. Vecāku līdzdalība skolā ir nepieciešama, lai jaunieši veiksmīgi attīstītos un pieņemtu lēmumus, kuriem būs pozitīvi rezultāti viņu nākotnei. Jauno IKT nozīme vecāku iesaistīšanās uzlabošanā skolā atklāj šķēršļus, kas kavē tehnoloģiju izmantošanu komunikācijas veicināšanai. Tā kā sabiedrība kļūst arvien atkarīgāka no tehnoloģijām, skolas iegulda vairāk laika un naudas tehnoloģiskos saziņas līdzekļos (*Yusuf, 2005*). Ir vispāratzīts, ka mājas un skolas partnerattiecību veidošana ir spēcīgs veids, kā palielināt vecāku un sabiedrības apmierinātību ar izglītību un uzlabot sadarbību. Skolotājam jāpalīdz pārvaldīt vecāku līdzdalību, lai skolēni būtu atbildīgi par savu mācīšanās darbu.

Rīki un tehnoloģijas saziņai ar vecākiem:

- E-pasts: skolas var izveidot un izsūtīt klases biļetenu, lai vecāki tiktu informēti pa e-pastu. Viņi var savākt e-pasta adreses mācību gada sākumā vai dot vecākiem iespēju pierakstīties uz biļetenu skolas vietnē. E-pastus var nosūtīt individuāli vai grupās. Izplatītākajās e-pasta programmās ir ļoti viegli izveidot adrešu grupas. Vecāki var lasīt e-pastus un atbildēt uz tiem.
- Tīmekļa vietne vai emuārs: skolas vietnē var parādīt visu informāciju par skolu, piemēram, kontaktinformāciju, skolēnu noteikumus. Skola vai klase var izveidot savu vietni nomātā tīmekļa telpā vai izmantot bezmaksas mitināšanas tīmekļa vietnes. Daudzas skolas izmanto bezmaksas emuāru veidošanas pakalpojumus no Google un WordPress, lai sniegtu informāciju vecākiem, skolēniem un sabiedrībai kopumā.
- Tiešsaistes aptauja: tehnoloģija pašlaik ļauj tiešsaistes aptaujā saņemt ātras vecāku atsauksmes. Tādus rīkus kā Google forma var viegli iestatīt, lai iegūtu informāciju no vecākiem. Šie rīki ne tikai apkopo informāciju, bet arī veic pamata analīzi, un rezultāti tiek automātiski nodrošināti ātrai lēmumu pieņemšanai.
- Virtuālās mācību vides: virtuālā mācību vide ir programmatūras sistēma, kas izstrādāta, lai atbalstītu mācīšanu un mācīšanos izglītības vidē. VMV darbojas internetā un nodrošina novērtēšanu vai pašnovērtēšanu, saziņu caur diskusiju dēļiem, satura augšupielādēšanu, skolēnu grupu administrēšanu, studentu atzīmju, anketu, uzskaites rīku vākšanu un organizēšanu utt. MOODLE ir viena no populārākajām atvērta koda IVS.
- Multivides koplietošana: pašlaik tiešsaistē ir iespējams koplietot dažāda veida multividi. Vispopulārākais no tiem ir videoklipu kopīgošana tiešsaistes video koplietošanas vietnēs, piemēram, YouTube. Skolas to var izmantot, lai dalītos ar skolas saistītajiem videoklipiem, video, lai informētu vecākus par bērnu audzināšanas praksi, palīdzot skolēniem pārvaldīt stresu, laiku utt. Ar skolu saistīto audio programmu varētu pārraidīt, izmantojot tiešsaistes aplādēs vietnes. Ar skolotāju un citu personu prezentācijām var dalīties ar vecākiem, izmantojot slaiduma dalīšanas vietnes. Attēlus var koplietot, izmantojot flickr.
- Sociālie tīkli. Lai sazinātos ar vecākiem, ir iespējams izmantot sociālos tīklus, piemēram, Facebook, Twitter vai MSN. Facebook ir iespējams izveidot grupas un dalīties ar informāciju ar vecākiem.
- Tiešsaistes grupas un forumi: saziņa ar vecākiem ir atvieglota, izmantojot forumu un e-pasta grupas, piemēram, Google grupas un Yahoo grupas. Skola var izveidot īpašu vecāku grupu, izmantojot Google vai Yahoo pakalpojumus, lai sazinātos savā starpā. Ir iespējams arī dalīties failos starp grupas dalībniekiem.

- SMS un tūlītējā ziņojumapmaiņa: kad skolai ir jānosūta steidzams ziņojums vecākiem, skola var nosūtīt kolektīvu SMS, vai sazināties ar konkrētu vecāku. Mūsdienās tūlītējās ziņojumapmaiņas pakalpojums, piemēram, WhatsApp, ir ļoti populārs skolotāju, skolēnu un vecāku vidū.

Secinājumi un priekšlikumi

1. Skolas lietvedībā ietilpst informācijas iegūšana, glabāšana, izmantošana, pārsūtīšana un izplatīšana, lai bagātinātu komunikāciju, lēmumu pieņemšanas un problēmu risināšanas iespējas skolas sistēmā.
2. IKT loma skolas uzskaites kārtošānā ietver faktu, ka skolu uzskaitē stāsta par skolas vēsturi. Google kalendārs var plānot sanāksmes un pasākumus ar saviem kolēģiem, tāpat kā vecā kalendāra lietojumprogramma.
3. IKT ir būtiska loma spēcīgas, efektīvas vadības un komunikācijas atbalstīšanā. Ir noteikts, ka tehnoloģijas var izmantot tieši no komunikācijas, skolēnu administrēšanas līdz dažādu resursu administrēšanai izglītības iestādē.
4. Tehnoloģijas nodrošina ātru un biežu saziņu starp skolotājiem un vecākiem, daudz vairāk, nekā to var panākt tiešajā saskarsmē.
5. Skolām ir jānodrošina IKT izmantošana visefektīvākajā un piemērotākajā veidā, lai atbalstītu skolēnus ar īpašām izglītības vajadzībām. Skolām ir jānodrošina, lai tās atbilstu skolēnu vajadzībām ar vispiemērotākajām pieejamajām tehnoloģijām un lai IKT tiktu izmantotas, lai atbalstītu ne tikai lasītprasmi, bet arī visplašāko skolēnu vajadzību klāstu.

Izmantotie avoti un literatūra

1. Afzaal, H.S. (2012). A Preliminary Study of School Administrators' Use of Information and Communication Technologies: Bruneian Perspective. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, 8(1), pp. 29-45.
2. Buabeng-Andoh, C. (2012). Factors Influencing Teachers' Adoption and Integration of Information and Communication Technology Into Teaching. *International Journal of Education and Development Using Information and Communication Technology (IJEDICT)*, 8(1), pp. 29-45.
3. Kawade, D.R. (2012). Use of ICT in Primary School. *Pioneer Journal*. Retrieved April 17, 2020 from <http://pioneerjournal.in/conferences/tech-knowledge/14th-national-conference/3798-use-of-ict-in-primary-school.html>
4. Krishnaveni, R., Meenakumari, J. (2010). Usage of ICT for Information Administration in Higher Education Institutions. *International Journal of Environmental Science and Development*, 1(3), pp. 282 – 286.
5. Makewa, L., Meremo, J., Role, E., Role, J. (2013). ICT in Secondary School Administration in Rural Southern Kenya: an Educator's Eye on Its Importance and Use. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology*, 9(2), pp. 48-63.
6. Maki, C. (2008). Information and Communication Technology for Administration and Management for Secondary Schools in Cyprus. *Journal of Online Learning and Teaching*, 4(3), pp. 12 – 30.
7. Orji, F.O. (2011). The Place of Information and Communications Technology in the Administration of Colleges of Education in South-eastern Nigeria: Implications for Educational Administration. Retrieved April 17, 2020 from https://www.researchgate.net/publication/331683654_The_Place_of_Information_and_Communications_Technology_in_the_Administration_of_Colleges_of_Education_in_South-eastern_Nigeria_Implications_for_Educational_Administration_Introduction_and_Background_t
8. Slowinski, J. (2000). Becoming a Technologically Savvy Administrator. *ERIC Digest Number 135*. Retrieved April 17, 2020 from <https://www.ericdigests.org/2000-4/savvy.htm>
9. Šmite, A. (2006). *Izglītības iestādes vadība*. Rīga: RaKa
10. Yee, D.L. (2006). Images of School Principals' Information and Communications Technology Leadership. *Journal of Information Technology for Teacher Education*, 9(3), pp. 291-299.

11. Yusuf, M.O. (2005). Information and Communication Education: Analyzing the Nigerian National Policy for Information Technology. *International Education Journal*, 6(3), pp. 316 - 321.

Summary

The school's mission is to educate, guide and challenge all students to develop the lifelong learning skills needed to successfully contribute and compete in a rapidly changing global society.

Schools of the future must be open and flexible, focusing on learning. New communication should foster new collaboration, a higher level of collaboration and creative problem solving. Educators need to be supported in the use of new technologies in teaching, as well as in the use of technology for professional development and collaboration. For learners, teachers, parents, etc. it is important be able to use technology to reach new levels of learning and acquire new information skills and competences. Educational leaders need to use technology as a tool to manage schools and communities of learners.

The role of ICT in keeping school records includes the fact that school records tell the story of the school. Google Calendar can schedule meetings and events with your colleagues, just like the old calendar application. ICT has a key role to play in supporting strong, efficient governance and administration. It has been established that technology can be used directly from communication, student administration to the administration of various resources in an educational institution. Technology provides fast and frequent communication between teachers and parents, far more than can be achieved by conventional means.